Ірина Павлів

ГОТУЄМОСЯ ДО ЗНО:
тестові завдання з української мови й літератури

Посібник

Київ
«Дивослово»
2019

УДК 811.161.2+821.161.2](079.1)
П12

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісіями з української мови та літератури Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (Лист Інституту модернізації змісту освіти)

РЕЦЕНЗЕНТИ

Балаховська Ю. М. – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри методики викладання української мови й літератури Національного педагогічного університету ім. Михайла Драгоманова

Півторак В. Р. – учитель-методист Калуської гімназії ім. Д. Бахматюка

Михайлова Н. В. – учитель-методист ліцею «Наукова зміна»

Тарасенко О. О. – учитель гімназії № 117 ім. Лесі Українки м. Києва

Павлів І. В.
П12 Готуємося до ЗНО: тестові завдання з української мови й літератури / І. В. Павлів. – 3-тє вид., виправл. і доповн. – К.: Дивослово, 2019. – 208 с.

ISBN 978-617-7441-02-0

Посібник призначений для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. У виданні подано 10 варіантів тестових завдань різного рівня складності, відповіді до них, перелік слів із нормативним наголосом, добірку поетичних творів за програмою ЗНО.

Чітка, логічно вмотивована система тестових завдань дає змогу використовувати їх не тільки для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання, а й для проведення поточного та контрольного оцінювання учнів старших класів.

Посібник укладено відповідно до чинної Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови й літератури, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

Для старшокласників, абітурієнтів, учителів-словесників, керівників методичних об'єднань.

ISBN 978-617-7441-02-0 **УДК 811.161.2+821.161.2](079.1)**

©Павлів І.В., 2019
©«Дивослово», 2019

ЗМІСТ

Передмова 4
Варіант I 6
Варіант II 23
Варіант III 39
Варіант IV 56
Варіант V 73
Варіант VI 90
Варіант VII 106
Варіант VIII 123
Варіант IX 140
Варіант X 156
Відповіді до тестів 174
Література 180
Перелік слів із нормативним наголосом 181
Добірка поетичних творів за програмою ЗНО 185

ПЕРЕДМОВА

Успішно складене зовнішнє незалежне оцінювання – запорука вступу одинадцятикласників до обраного вищого навчального закладу. Українська мова і література є обов'язковим предметом для складання ЗНО, тому випускникові вкрай важливо докласти максимальних зусиль для досягнення високих результатів.

Пропонований посібник призначено для підготовки учнів 11 класу до зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури.

Посібник укладено відповідно до Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури, затвердженої Міністерством освіти і науки України *(наказ МОН України «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти» від 26. 06. 2018 р. № 696)*.

У посібнику вміщено:

- **10 варіантів** завдань у тестовій формі, однакових за структурою та рівнем складності;
- відповіді до тестів;
- перелік слів із нормативним наголосом;
- добірку поетичних творів за програмою ЗНО;
- список використаної літератури.

Тести посібника складаються із завдань різної форми:

- з вибором однієї правильної відповіді;
- на встановлення відповідності;
- з розгорнутою відповіддю (власне висловлення).

Завдання є такими, що за ними можна визначити засвоєність програмового матеріалу і сформованість в учнів таких рівнів, як знання, розуміння, застосування на практиці, аналіз і синтез.

У розділі **«Українська мова»** завдання передбачають здійснення аналітичних операцій на розпізнавання мовних явищ, кваліфікацію, групування та класифікацію їх, з'ясування диференційних ознак, визначення правильності тверджень, виявлення порушень мовних норм тощо.

У розділі **«Українська література»** завдання дають змогу перевірити знання учнів з теорії літератури, змісту і проблематики вивчених літературних текстів, уміння аналізувати їх, визначати мовне багатство, художню довершеність, виявляти особливості змісту й форми, порівнювати певний літературний твір із творами інших письменників вивченого періоду.

Завдання передбачають також установлення відповідності:

- ✓ між твором і його автором;
- ✓ між цитатою і художнім виражальним засобом, ужитим у ній;
- ✓ між назвою твору та його мотивом;
- ✓ між риторичною фігурою і визначенням її;
- ✓ між цитатною характеристикою і персонажем того чи того твору;
- ✓ між автором і наявними в його творчості тенденціями тощо.

Посібник адресується вчителям-словесникам, керівникам методичних об'єднань, учням загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій та абітурієнтам, студентам вищих навчальних закладів і всім, хто ставить за мету поглибити знання з української мови й літератури.

І ВАРІАНТ

Частина 1

УКРАЇНСЬКА МОВА

Завдання 1–10 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді.

1. Літеру на позначення наголошеного звука правильно виділено у слові

А промі**ж**ок
Б чот**и**рнадцять
В т**е**кстовий
Г застопор**и**ти

2. Знак м'якшення на місці крапок НЕ треба писати в усіх словах рядка

А тон..ший, таріл..ці, брин..чати
Б смієш..ся, скрин..ці, ослін..чик
В Натал..чин, спитаєш.., нен..чин
Г хустин..ці, тіт..чин, хар..ків'янин

3. НЕМАЄ лексичної помилки в рядку

А добитися результатів
Б вважати за потрібне
В гостра необхідність
Г відчитати за провину

4. Граматично правильне продовження речення *Занотовуючи результати експерименту,* ... подано в рядку

А деякі з них виявилися несподіваними.
Б нарешті окреслюється подальший план роботи.
В важливими є всі числові показники.
Г консультуйтеся з науковим керівником.

5. Усі слова є спільнокореневими в рядку

А дико, здичавілий, дикунство
Б бритва, побритися, британка
В доїти, дійка, доїдати
Г густий, гусінь, густолистий

6. Частку вжито в рядку

А Переливати з пустого в порожнє.
Б Ні в казці сказати, ні пером описати.
В Кожному овочеві свій час.
Г Нова хатка – нова гадка.

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10.

(1) Умій відчувати найтонші душевні порухи матері й батька. **(2)** Якщо в сім'ї горе, *неприємність*, твоя відповідальність за благополуччя сім'ї зростає в сто разів. **(3)** Безперечно, тільки наполегливою працею ти можеш полегшити *не легке* життя своїх батьків. **(4)** *Нещастя*, горе, біда батьків долаються вже тим, що і як ти думаєш. **(5)** Умій бути добрим – у думках і почуттях, пам'ятай, що серце батька й матері завжди вражають *невдячність*, байдужість дітей.

7. Орфографічну помилку допущено в написанні слова

А нещастя
Б неприємність
В не легке
Г невдячність

8. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

А першому
Б другому
В третьому
Г п'ятому

9. Складнопідрядним із підрядним умови є речення

А перше
Б друге
В третє
Г п'яте

10. Стиль тексту –

А науковий
Б художній
В публіцистичний
Г розмовний

Завдання 11–23 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді.

11. Правильну вимову відображає фонетичний запис слів у рядку

А джерело [ґеᵘреᵘло́], просьба [про́з'ба], принісши [приᵉн'і́сши]
Б ллється [л':е́ц':а], буяння [буйа́н':а], кігті [к'і́хт'і]
В купаєшся [купа́йеᵘшс'а], п'ять [пйа́т'], біб [б'іб]
Г ясний [йасни́й], молотьба [молот'ба́], щічка [шч'і́чка]
Д сім'я [с'ім'йа́], знання [знан':а́], щітка [шч'і́тка]

12. Правильним тлумаченням фразеологізму *дерти носа* є

А сердито поглядати на кого-небудь
Б діяти рішуче
В дратувати своїм виглядом
Г кричати з великим напруженням
Д поводити себе пихато, гонористо

13. У переносному значенні вжито всі словосполучення в рядку

А залізні двері, підошва чобота, око фотоапарата
Б цвіт яблуні, чорна сукня, тополі розмовляють
В ніс судна, смаглява ніч, земля стогне
Г мити руки, гострий біль, Дніпро реве
Д шовкове волосся, столове срібло, грати на скрипці

14. З великої букви пишуться всі слова в рядку

А (Н/н)естор (Л/л)ітописець, (В/в)еликий (В/в)із (сузір'я), (П/п)івденне (П/п)олісся
Б (Т/т)унгуський (М/м)етеорит, (Я/я)рославів (В/в)ал (вулиця), (Г/г)олова (В/в)ерховної (Р/р)ади (У/у)країни
В (З/з)бройні (С/с)или (У/у)країни, (С/с)вятий (Д/д)ух, (Ш/ш)панка (Р/р)ання (вишня)
Г (У/у)горська (Р/р)еспубліка, (Ш/ш)ирокий (Л/л)уг (село), (Т/т)рептов–(П/п)арк
Д (Б/б)іловезька (П/п)уща (заповідник), (Р/р)омоданівський (Ш/ш)лях, (Є/є)вропейське (Е/е)кономічне (С/с)півтовариство

15. Літера *и* на на місці крапок пишеться в усіх словах рядка

А автор..тет, апельс..н, інтел..гент
Б ет..кет, віз..т, д..агноз
В с..туація, пр..нтер, флам..нго
Г конс..ліум, піаніс..мо, лімуз..н
Д універс..тет, х..рург, арт..ст

16. З префіксом *с-* пишуться всі слова рядка

А (з/с)тверджувати, (з/с)ховати, (з/с)шивати
Б (з/с)початку, (з/с)куйовдити, (з/с)цілення
В (з/с)краю, (з/с)турбований, (з/с)фотографувати
Г (з/с)конструювати, (з/с)чистити, (з/с)сунути
Д (з/с)хвалити, (з/с)чепитися, (з/с)худнути

17. Правильним є твердження в рядку

А іменники *життя, повітря, листя* вживаються тільки в однині
Б іменники *слива, грім, колосся* мають форми однини та множини
В іменники *зілля, двері, окуляри* вживаються тільки в множині
Г іменники *насіння, хитрощі, Ромни* вживаються тільки в множині
Д іменники *коріння, людина, свято* мають форми однини та множини

18. Усі відносні та присвійні прикметники в значенні якісних вжито в рядку

А вишневий сік, сталева воля, золоті руки
Б овеча натура, льодяне серце, молочне світло
В коралове намисто, вовчий апетит, кам'яна огорожа
Г собачий холод, скляний посуд, заяча душа
Д солом'яна стріха, дерев'яний язик, срібна голова

19. Усі числівники належать до складених у рядку

А шістнадцять, вісімнадцятирічний, триста
Б одна четверта, дев'ятисотий, півтораста
В чотириста, шістдесят, сімнадцять
Г двадцять п'ять, триста сороковий, дві сьомі
Д тисяча двісті сьомий, одинадцятеро, кількадесят

20. Побудовані правильно всі словосполучення рядка

А опанувати мову, зазнати втрат, повідомити клієнта
Б працювати по суботах, хворий на грип, говорити українською мовою
В дякувати вам, сміятися з себе, властивий для ринкової економіки
Г згідно з наказом директора, доглядати хворого, характерний для цієї пори року
Д працювати за сумісництвом, піти по хліб, по замовленню слухачів

21. Речення з прикладкою є в рядку

А Вікна школи горіли яскравими вогнями.
Б Світ вечірнього сонця заглянув у причілкове вікно.
В І знов прийшла весна красна.
Г Зеленими листками шумлять старі ліси.
Д Горять на бульварі імені Тараса Шевченка біло-рожеві свічки каштанів.

22. Непоширеним є речення рядка

А Двері скрипнули в тиші сумовито й самітно.
Б Хтось із старших почав співати.
В Голос певний, глухий у своїй байдужості.
Г На обличчі вродливім очі в задумі.
Д Срібний іній заполонив землю.

23. Складнопідрядного речення з підрядним порівняльним НЕМАЄ в рядку

А Чайка скиглить літаючи, мов за дітьми плаче.
Б У покосах та між покосами горіли зорі, як червоні суниці.
В Дзвіночок все веселіше й веселіше заливається, співає, немов розгоряється веселе полум'я.
Г Човен ішов рівно і м'яко, наче птах на безтрепетних крилах.
Д І, як ніхто, я добре знав, що книга ця прадавня.

У завданнях 24–28 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, виберіть один правильний, на вашу думку, варіант, позначений буквою.

24. Установіть відповідність між способом творення слів та прикладом.

1	
2	
3	
4	

1 суфіксальний
2 префіксально-суфіксальний
3 безсуфіксальний
4 складання основ

А по-доброму, приземлений, підсніжник
Б доброта, світанок, радість
В ліворуч, шістсот, краєвид
Г велич, біль, розклад
Д прадід, ТСН, надзвуковий

25. Установіть відповідність між групою сполучників за значенням та прикладом.

1	
2	
3	
4	

1 допустовий
2 причиновий
3 мети
4 умовний

А Я щастя не маю і в мріях не бачу, бо іншії мрії у серці ношу.
Б Готовий я зробити все для вас, аби не бачить вас в такім одчаї.
В Якби ви вчились так, як треба, то й мудрість би була своя.
Г Даю тобі цей меч, дарма що ти не сильна.
Д Знай, що в світі найтяжче – це серце носити студене.

26. З'ясуйте, який відокремлений член речення є в кожному прикладі.

1	
2	
3	
4	

1 означення
2 прикладка (як різновид означення)
3 обставина
4 додаток

А Не кинувши у глиб надійний якір, пливу й пливу повз береги краси.
Б Я не знаю нічого ніжнішого, окрім берези.
В Немає берегів ні в смерті, ні в любові, в безсмертя й вічності немає берегів.
Г Час, великий диригент, перегортає ноти на пюпітрі.
Д Добріє світ, народжений в любові.

27. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире в безсполучниковому реченні.

1	
2	
3	
4	

1 друга частина виражає наслідок
2 друга частина вказує на швидку зміну подій
3 перша частина вказує умову
4 зміст частин протиставляється

А Ораторів у нас тьма-тьмуща – ораторів, на жаль, іще замало.
Б Я входжу в ліс – трава стає навшпиньки, кошлатий морок лапу подає.
В Вітер війнув – листя з клена жовте, жовтаво-золоте полетіло.
Г Вдаримо гучно ми в дзвони – всесвіт обійде луна.
Д Мій рідний дім – душі свята основа, життя мого безсмертне джерело.

28. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні *(цифра позначає наступне слово)*.

Привіт тобі, зелений саду, **(1) що (2) в** затишку **(3) колись** ховав моє життя, мою відраду і тихо думи **(4) навівав**.

А прислівник
Б займенник

В дієслово
Г прийменник
Д сполучник

Читання й аналіз тексту.

Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків). Виконайте завдання 29–33, які мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Виберіть правильний варіант відповіді.

Феномен Агатангела Кримського

(1–3) Хто він був, цей великий чоловік? Чим він особливий у цьому світі? Цей кволий тілом чоловік ніби прийшов до нас із тих міфічних часів, коли жили на землі велетні.

(4–10) Поезія оригінальна переплітається з поезією перекладною (переклади великих, світової слави поетів); оригінальні оповідання; перший в українській літературі філософський роман («Андрій Лаговський»); глибока зацікавленість в орієнтальній (народів Сходу) та українській філології та історії. Під його егідою виходив найкращий російсько-український словник; сотні статей, томи наукових розвідок... «Незвичайна поява», – сказав про Агатангела Кримського Франко.

(11–16) Біографія Кримського складна. І трагічним був кінець життя – його, академіка, знаного в багатьох країнах, на початку Другої світової війни вивозять з України в ешелоні заарештованих на схід, а в 1942 році він помирає десь у Казахстані, там і ховають його в братській ямі. Лишилося жити те, що він написав. Бо серце, як казала його приятелька, в котру він був безнадійно закоханий, Леся Українка, має «те, що не вмирає».

(17–22) Цей чоловік знав близько шістдесяти мов, був одним із найбільших світових учених з орієнталістики (сходознавства). Свої сходознавчі праці писав українською мовою, був патріотом свого краю. Належав до гурту наших енциклопедистів, які з'явилися в кінці XIX – на початку XX століття і до яких належали Іван Франко, Борис Грінченко, Михайло Грушевський, Осип Маковей, Гнат Хоткевич.

(23–28) З одного боку, Кримський – академічний учений, з іншого – чутливої вдачі екзотичний поет, чиї вірші призначені для людей з тонкою душевною організацією. Ті вірші такі тендітні, як пелюстки, що от-от мають зав'янути. Проте залишилися жити. Збірка «Пальмове гілля» виходила частинами – у 1901 році, 1908 та 1922. Ті вірші – це безупинне шукання людини.

(29–33) Кримському близькі були твори С. Руданського, із яким він відчував психологічну спорідненість (не з гумором, а саме з ліричною поезією) – недаремно А. Кримський збирав розпорошену після ранньої смерті поета творчість С. Руданського і готував до друку у Львові семитомне видання.

(34–46) А. Кримський – інтелігент двадцятого століття, століття напруженого, динамічного, нервового. Це відбилося на його поезії, на його прозі. У ньому бореться поет і вчений. Перемагає останній. Закінчив Інститут східних мов та Московський університет. Тридцятилітнім він уже професор. Поліглот, світовий учений. «Дивне діло та філософія, – писав він, – ніколи ніяка наука не могла заволодіти цілою моєю істотою так сильно, як вона; філософія тая має якусь таку силу, що може поглинути геть усю натуру людини і не полишити місця нічому іншому». Самий лише перелік його праць зайняв би не один десяток сторінок. Тут дослідження зі східної історії, філософії та етнографії, з історії мусульманства, ісламу, тритомна «Арабська література в нормах і зразках», віршовані українські переклади з арабської лірики, двотомна «Історія Туреччини та її літератури» і багато іншого.

(47–51) Кримський – автор праць з української фольклористики, етнографії, дослідник староруської та слов'янських мов. Він був членом багатьох наукових товариств – українських та чужоземних. Після 1918 року він працює в Українській академії наук, очолює арабо-іранську кафедру, працює незмінним секретарем Академії.

(52–54) У праці минуло все його нелегке життя – праці, по-справжньому подвижницькій. Тільки у праці він бачив сенс свого життя, тільки праця давала йому справжній життєвий спокій і злагоду.

(55–66) З портрета дивиться на нас Агатангел Кримський: вишукане інтелігентне обличчя, короткозорі очі, що ховаються за окулярами з малими скельцями. Ці очі прочитали за свій вік безліч сторінок на безліку мов, вони прозирали століття, культурне життя живих і мертвих народів. Це очі ніжного й тонкого поета, котрий умів так захоплено дивитися на світ і природу, яку любить, розуміє її і ставиться до неї, як до живої одухотвореної істоти. Ось він, незвичайний ерудит-учений, добрий прозаїк та блискучий перекладач, стоїть перед нами сьогодні, і ми не можемо не бути вдячними за те, що він у нашій культурі був, блукаючи по нетрях культур далеко чужоземних, і на своїй скромній батьківщині, бо він цю батьківщину любив, бо задля її слави працював, бо задля неї сили своєї не шкодував *(За Вал. Шевчуком).*

29. Основними ознаками поданого тексту, що характеризують його належність до певного функціонального стилю, є

А ясність і предметність тлумачень, логічна послідовність і доказовість викладу, точність і лаконічність висловлювань, однозначне пояснення причиново-наслідкових відношень, що властиві науковому стилю

Б персональність, використання спеціальної термінології, усталених фраз, цифрової інформації засвідчують, що текст належить до офіційно-ділового стилю

В наявність низки яскравих засобів авторського тлумачення, логічність доказів і полемічність викладу, широке використання художніх засобів, що характеризують публіцистичний стиль

Г образність, поетичний опис дійсності, широке використання художніх засобів, індивідуальне світобачення, притаманні художньому стилю

30. Темою тексту є розповідь про

А роль Агатангела Кримського у вітчизняній літературі

Б розкриття неординарності таланту Агатангела Кримського

В віхи життєпису вченого і письменника

Г оцінку наукової і поетичної творчості Агатангела Кримського

31. Висловлювання *«Біографія Кримського складна»* (рядок 11) говорить про

А відданість рідному краєві

Б неможливість здійснення творчих задумів

В безнадійну закоханість в Лесю Українку

Г трагічну долю А. Кримського

32. Кримський належав до гурту енциклопедистів разом із

А Лесею Українкою

Б Степаном Руданським

В Іваном Франком

Г Андрієм Лаговським

33. Про духовне багатство Кримського-поета сказано у висловлюваннях тексту

А З одного боку, Кримський – академічний учений, з іншого – чутливої вдачі екзотичний поет, чиї вірші призначені для людей з тонкою душевною організацією. Ті вірші такі тендітні, як пелюстки, що от-от мають зав'янути. Проте залишилися жити (рядки 23–26).

Б А. Кримський – інтелігент двадцятого століття, століття напруженого, динамічного, нервового. Це відбилося на його поезії, на його прозі (рядки 34–35).

В Кримському близькі були твори С. Руданського, із яким він відчував психологічну спорідненість (не з гумором, а саме з ліричною поезією) (рядки 29–31).

Г Це очі ніжного й тонкого поета, котрий умів так захоплено дивитися на світ і природу, яку любить, розуміє її і ставиться до неї, як до живої одухотвореної істоти (рядки 55–61).

Частина 2

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Завдання 34–53 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Виберіть правильний варіант відповіді.

34. У рядках

Не плач, мати, не журися:
Та вже ж твій син оженився,
Узяв собі паняночку –
В чистім полі земляночку

йдеться про

А смерть козака

Б одруження козака

В розлуку

Г родинне життя

Д криваву битву

35. Слова *«Мої ... воїни вправні: під трубами повиті, під шоломами злеліяні, кінцем списа згодовані, путі їм відомі, яруги їм знайомі...»* належать персонажу «Слова про похід Ігорів»

А Святославу

Б Ігореві

В Всеволоду

Г Ярославові Осмомислу

Д Гзакові

36. Байка «Бджола та Шершень» Григорія Сковороди утверджує ідею

А марності багатства та людських утіх

Б взаємозв'язку людини й природи

В краси й величності природи, необхідності її оберігати

Г праці за покликанням, праці як реалізації обдаровань людини
Д чесності та справедливості в суспільстві

37. Вислів Олеся Гончара *«Витвір воістину дивовижний: поєднання реалізму з фантастикою, найдокладніший побутопис у парі з бурхливим летом уяви, начало фольклорне й книжне, – все це, органічно злившись, дало нову поетичну якість»* є оцінкою твору
А «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
Б «Мартин Боруля»
В «Кайдашева сім'я»
Г «Енеїда»
Д «Захар Беркут»

38. Поему «Катерина» Тарас Шевченко присвятив
А Іванові Сошенку
Б Михайлові Вієльгорському
В Карлові Брюллову
Г Євгенові Гребінці
Д Василеві Жуковському

39. *«Як треба рятовати Україну, байдуже мені і літа, й рани. Обновиться, яко орля, юность моя. На коня, на коня! Нічого гаятись!»* – заявляє герой роману Пантелеймона Куліша «Чорна рада»
А Васюта Золотаренко
Б Іван Шрам
В Михайло Черевань
Г Павло Тетеря
Г Іван Брюховецький

40. «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького – це
А історичний роман
Б пригодницька повість
В соціально-побутова повість
Г соціально-філософська повість
Д соціально-психологічний роман

41. Завершальним розділом роману Панаса Мирного та Івана Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» є
А «Польова царівна»
Б «Так оце та правда?!»
В «Лихо не мовчить»
Г «Старе – та поновлене»
Д «Новий вік»

42. Події в трагікомедії Івана Карпенка-Карого «Мартин Боруля» розгортаються в такій послідовності
А утеча Націєвського – домовленість Борулі з Трандалєвим про апеляцію – відмова Борулі одружити Марисю з Миколою – звільнення Степана з посади канцеляриста
Б звільнення Степана з посади канцеляриста – домовленість Борулі з Трандалєвим про апеляцію – відмова Борулі одружити Марисю з Миколою – утеча Націєвського
В відмова Борулі одружити Марисю з Миколою – домовленість Борулі з Трандалєвим про апеляцію – утеча Націєвського – звільнення Степана з посади канцеляриста
Г домовленість Борулі з Трандалєвим про апеляцію – відмова Борулі одружити Марисю з Миколою – утеча Націєвського – звільнення Степана з посади канцеляриста
Д відмова Борулі одружити Марисю з Миколою – домовленість Борулі з Трандалєвим про апеляцію – звільнення Степана з посади канцеляриста – утеча Націєвського

43. Уривок із новели «Камінний хрест» Василя Стефаника *«Але Іван <...> ймив стару за шию і пустився з нею в танець. – Польки мені грай, по-панцьки, мам гроші! Люди задеревіли, а Іван термосив жінкою, як би не мав уже гадки пустити її живу з рук»* є
А експозицією
Б зав'язкою
В розвитком дії
Г кульмінацією
Д розв'язкою

44. *«Без надії таки сподіватись»* обіцяє лірична героїня твору
А Тараса Шевченка
Б Івана Франка
В Лесі Українки
Г Івана Котляревського
Д Григорія Сковороди

45. На малюнку зображено епізод із твору

А «Три зозулі з поклоном»
Б «Модри Камень»
В «Я (Романтика)»
Г «Тіні забутих предків»
Д «Зачарована Десна»

46. До рівня символу образ Аскольдової могили піднесено у творі

А Максима Рильського
Б Павла Тичини
В Богдана-Ігоря Антонича
Г Івана Драча
Д Євгена Маланюка

47. Такі яскраві художні деталі, як *запах м'яти, хриплий регіт Тагабата*, зорові, кольорові образи: *самотня пустельна скеля, зелено-лимонна безвість мертвої дороги, перламутрові ранки* вказують, що новелі Миколи Хвильового «Я (Романтика)» притаманні ознаки

А імпресіонізму
Б реалізму
В бароко
Г романтизму
Д сентименталізму

48. Ідея вітаїзму – повноти життя, творчої енергії – втілюється в образах твору

А «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького
Б «Захар Беркут» Івана Франка
В «Мартин Боруля» Івана Карпенка-Карого
Г «Три зозулі з поклоном» Григора Тютюнника
Д «Майстер корабля» Юрія Яновського

49. У фрагменті з твору «Моя автобіографія» *«Отак між природою, з одного боку, та людьми – з другого, й промайнули перші кроки мого дитинства золотого»* Остап Вишня використовує такий вид комічного, як

А сатира
Б сарказм
В гротеск
Г іронія
Д гумор

50. Історичним тлом, на якому розгортаються події п'єси Миколи Куліша «Мина Мазайло», є

А Визвольна війна
Б доба Руїни
В українізація
Г Друга світова війна
Д Коліївщина

51. Уривок *«Коло хати мати-зозуля кує мені розлуку. Довго-довго, не один десяток років буде проводжати мене мати, дивлячись крізь сльози з молитвами на зорях вечірніх і ранішніх, щоб не взяла мене ні куля, ні шабля, ні наклеп лихий»* узятий із твору

А «Зачарована Десна» Олександра Довженка
Б «Тигролови» Івана Багряного
Г «Майстер корабля» Юрія Яновського
Г «Три зозулі з поклоном» Григора Тютюнника
Д «Я (Романтика)» Миколи Хвильового

52. У творі «Маруся Чурай» Ліна Костенко НЕ порушує проблеми

А пристосуванства й зради як шляху до загибелі
Б зубожіння селян, що спричинило масову еміграцію за океан
В зіткнення духовного і матеріального, піднесеного і буденного в житті
Г шляхетності й вірності як шляху до порятунку
Д нелегкої місії митця в суспільстві

53. Слова *«І що я в Господа за людина!!! Ні в чому немає мені ані міри, ані втіхи: ні в любові, ні в стражданні, ні в захопленнях, ні в сумі пекельному. Неприкаянний я»* належать

А Василеві Стусу
Б Валер'янові Підмогильному
В Миколі Кулішу
Г Іванові Багряному
Д Григорові Тютюннику

У завданнях 54–57 до кожного з чотирьох рядків, позначених цифрами, виберіть один правильний варіант-відповідник, позначений буквою.

54. Установіть відповідність між твором і суголосним йому мотивом.

1	
2	
3	
4	

1 «У теплі дні збирання винограду...»
2 «Балада про соняшник»
3 «Господи, гніву пречистого...»
4 «О панно Інно...»

А нестерпна туга за втраченим коханням, поєднана зі світлим спогадом про нього
Б велика мужність і сила духу, глибока віра в себе, надія на здолання всіх перешкод
В талант бачити красу в повсякденні
Г материнська тривога за долю сина, перед яким відкривається дійсність
Д краса природи, краса людини та її почуттів

55. Установіть відповідність між назвами двох творів одного автора.

1	
2	
3	
4	

1 «Задивляюсь у твої зіниці...»
2 «Мойсей»
3 «І мертвим, і живим, і ненарожденним...»
4 «De libertate»

А «Чого являєшся мені у сні?..»
Б «Ти знаєш, що ти – людина?»
В «Всякому місту – звичай і права»
Г «Катерина»
Д «Чари ночі»

56. Установіть відповідність між героїнею та її портретом.

1	
2	
3	
4	

1 Софія («Valse melancolique»)
2 Тереза («Модри Камень»)
3 Наталка («Тигролови»)
4 Рита («Місто»)

А Золото – не дівка!.. Кромі того, що красива, розумна, моторна і до всякого діла дотепна, – яке у неї добре серце, як вона поважає матір свою; шанує всіх старших себе; яка трудяща, яка рукодільниця...
Б Ти біля високого ліжка застигла в подиві, закриваючи груди розпущеними косами... Тонка рука, вся зіткана з чутливих живчиків, дрібно тремтить...
В Та жінка мала спокійне, майже нерухоме довгасте обличчя, що в прямокутній рамці гладенького стриженого волосся з рівним пасмом над очима нагадувало щось старовинне, витончене й застигле, незмінне молоде... Натомість очі її жили, ворушились і сміялись за все обличчя...
Г Бачила лише темне, лагідно лискуче густе волосся, уложене обережно в грубий вузол, і два рази оксамиткою обвиту голову, і потрохи лице з профілю. Профіль був у неї справді чисто класичний. Чоло й ніс творили одну м'яку лінію... Спадисті її рамена надавали їй ціху якоїсь панськості, певності.
Д Яка вона хороша!.. Якесь дивне поєднання надзвичайної дівочої краси і суворості. Гнучка, як пантера, і така ж метка, мабуть, а строга, як царівна.

57. Установіть відповідність між письменниками й угрупованнями.

1	
2	
3	
4	

1 Юрій Андрухович, Віктор Неборак, Олександр Ірванець
2 Назар Гончар, Іван Лучук, Роман Садловський
3 Степан Процюк, Іван Андрусяк, Іван Ципердюк
4 Юрко Позаяк, Віктор Недоступ, Семен Либонь

А «Нова дегенерація»
Б «Пропала грамота»
В Бу-Ба-Бу
Г «ЛуГоСад»
Д «Західний вітер»

Частина 3

58. Прочитайте наведений текст.

Соціологічні дослідження свідчать, що основне, до чого прагне сучасна людина, – це забезпечення належної якості життя, якнайповніше задоволення фізичних, духовних і соціальних потреб. Водночас історія цивілізації доводить, що між якістю життя і його безпекою існує певна залежність: завжди є можливість підвищити якість життя, однак при цьому його безпека знижується, і навпаки.

Що обере людство?

Викладіть ваш погляд на цю проблему.

Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, які найкраще підтвердять ваші міркування. Проілюструйте свої думки посиланнями на приклади з художньої літератури (зазначте автора й назву твору, укажіть проблему, порушену письменником, художній образ, через який проблему розкрито, наведіть цитату з твору тощо), історичними фактами або випадками з життя. Не переказуйте змісту художнього твору, не давайте повної характеристики образів. Сформулюйте висновки.

Запишіть роботу у відведеному для неї місці. Орієнтовний обсяг роботи – 1 сторінка (200–250 слів). Текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть.

II ВАРІАНТ

Частина 1

УКРАЇНСЬКА МОВА

Завдання 1–10 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді.

1. Апостроф треба писати в усіх словах рядка

А без..ядерний, верб..я, Лук..янівка
Б посв..ята, сурм..яний, під..яремний
В грав..юра, солов..ї, медв..яний
Г розп..ято, різьб..яр, ур..ятований

2. Антоніми вжито в реченні

А Хата стояла на горі чиста, біла, весела.
Б Я поглядом, повним любові й тепла, на крихітку рідну дивлюся.
В Я стою у білому плащі під чорним деревом, на котрім птиці сниться весна.
Г Прокидалась край неба зірниця, мов над озером тихим, глибоким лебідь сплескував білим крилом.

3. НЕМАЄ лексичної помилки в рядку

А іншими словами
Б ладити між собою
В на перших порах
Г надолужити прогаяне

4. Усі слова є іменниками в рядку

А майбутнє, красиве, набережна
Б старий, пережите, давній
В пальне, лісничий, днювальний
Г намальована, хворий, пряма

5. Простим є речення в рядку

А Повисла веселка над лісом і річкою, вплелась у дерева барвистою стрічкою, а потім із неба зійшла поволі і квітами стала у лузі і в полі.
Б Лиш храм збудуй, а люди в нього прийдуть.
В Душа летить в дитинство, як у вирій, бо їй на світі тепло тільки там.
Г Одгоріли, погасли останні вогні, облетіло жоржиною літо.